

Lo seu volgut baylarí
 ab un' altra s' ha escapat,
 y ara 'l vol sustituhí ..
 No hi ha cap desesperat?

DE DIJOUS A DIJOUS

SUMA Y SIGUE... SOBRE SOCIETATS CORALS

La crònica, que vaig tenir lo gust de publicar la setmana prop-passada ab lo titol de *La mort de las Societats Corals*, ha sigut bastant llegida y comentada; y si per un costat m' ha valgut elogis la solució que va acudir-se al efecte de conjurar lo conflicte qu' á las Societats Corals amenassa, per l' altra, he rebut alguns escrits ahont se pretén demostrar, que la solució per mí proposada, es bastant deficient y agafada pe 'ls cabells.

En primer lloch, dech fer constar que tot quant digui, sobre aquet assumpto, no té altre mérit, (si 'n té algún) que la sinceritat. Y aquella solució que proposava, la trobo tant senzilla y fácil, que fins me sembla estrany que ja no s' hagués acudit á tothom... ¡Quan se m' ha acudit á mí, figurinsel...

Ara, per lo que respecta als que hi troban taps, estich molt conforme en que puch haver-me equivocac, puig no sería la primera vegada... Pero no 'm daré per convenut, fins que ho discutím una miqueta, ja que diuen que de la discusió ne surt la llum.

*
**

Diu un dels meus comunicants:

«Enterat de tot lo que expressa son escrit, 'm permetré ferli notar que vosté va molt lluny en las sevas suposicions...

En primer lloch, ¿podría ser que la filla d' en Clavé, dominada per l' egoisme, fes tan flach servey á Catalunya, que 's vengués las obras del seu pare?... En según lloch ¿qui li diu á vosté qu' aixó fos la mort de las societats corals?... Finalment ¿creu vosté que desseguit no surtirían altres autors qu' escrivessin obras per coros?...»

A lo consignat primerament, he de contestar que la propietat intelectual es perfectament enagenable y que la filla de 'n Clavé pot molt bé fer quartets de las obras del seu pare sempre que li passi pe 'l cap... y trobi qui las hi pagui en lo que valen. Flach servey faría á Catalunya, es molt cert, pero hi ha que tenir en compte, que mes flach servey li está fent Catalunya á la familia Clavé, desde 'l moment en que 'ls catalans paguem ab bona moneda lo dret d' ascólar la música de carreró de qualsevol *solista* madrileny y omplim lo teatro, mentres que sols preném de franch las inspiradas creacions del autor de *Las Flores de Maig*... Y aixís logrem que l' autor del *Padrino del Nene*, poso per cas, 's cubreixi 'l ronyó, mentres que la familia del músich, gloria de Catalunya, 's quedi potser sense sopar.

En quant á n' alló del *egoisme*, lo meu comunicant, deu haverho sospesat poch. Si aquí hi ha algú que pugui parlar d' egoisme agé, es la familia del nostre Mestre, que fins á l' hora present, no sè qu' hagi pogut ferse creus de la generositat dels coristas catalans y en cambi 'm consta que mes d' nna volta s' ha vist... *irregularisada* (diemho aixís per decencia) en lo únich que fins ara havia volgut exigir; lo dret de copia de las partituras.

Y advertexis qu' aquet dret (fent cas o nís del poch profit que pugui reportarli,) es sacratíssim baix lo punt de vista artístich, perque vetlla la integritat de las obras de 'n Clavé y en cambi, l' *irregularisar*lo ha sigut causa de que, per torpesa dels copistas, regni un verdader galimatías en determinadas obras, falsejant la música de 'n Clavé y fent que algunas se cantin de tantas maneras distintas, com vegadas ha sigut... *irregularisada* la partitura.

Pregunta després lo comunicant si venuda la música del *Cantor del poble* á una empresa, sería aixó la mort dels coros...

En teoría tal vegada que no; pero en la práctica jo opino que sí... Seguirían en peu las societats corals existents, pero no crech que se 'n fundessin de novas.

Y quan las vellas vegessin que, en una nit de *caramellas* per exemple, á pesseta no mes, de drets per pesa y audició, han tingut de pagar dotze ó catorze duros de propietat intelectual; quan s' adonessin de que una serenata 'ls hi costa dos duros y altre tant una vellada y quan recordessin que en algun temps cantaren las mateixas obras sense cap traba, vindría á perdres l' entusiasme, cantarían mes poch, las pessas s' anirían *rovellant* y per consunció morirían una Societat darrera l' altra.

¿Que potser surtirían nous compositors per dotar á las societats de nou repertori?... Tocant á n' aquet punt dech dir que 'l porvenir es una capsa tancada, y tot pot ser; pero també afegiré que 'ls Clavés no 's troban á dotzenas per las cantonadas. Un geni com en Clavé, es flor de tot un sig'e y s' ha d' esperar á que l' altre sigle floreixi, lo qual va llarch. Y si 'ns hem de refiar de mitjanías per alimentar la Institució Coral, la malaltia d' aquesta, ja no sería cansonera com una anemia, sinó fulminant com una teridura.

*
**

Un altre comunicant me diu desde Reus:

«Trobo bé en teoría la solució que vosté proposa y fins m' atreveixo á dir que sería la mes justa que hi podría cabre... si no mes hi haguessin coros á Barcelona. Pero advertexi que las societats corals están extensas per tot Catalunya y no sería just que tots cantessim y l' Ajuntament barceloní, fos l' únich á bestreure diners per fernos franchs. ¿No sería millor qu' en comptes de passar eix ajuntament la pensió que vosté proposa á la familia Clavé, fóssin totas las societats corals reunidas, las que ho féssim? Dich aixó perque es lo resúm de moltes opinions qu' he recullit en nostra població y prefeririam que la familia Clavé visqués del agraument dels coristas, avants que d' una suscripció oficial.»

Fins aquí lo simpátich reusenche, al qui contestaré breument, qu' á l' ajuntament de la ciutat comtal, no li ve d' aquí una pensió mes ó menos. Además en Clavé era fill de Barcelona y á Barcelona morí; son retrato figura en la galería del Ajuntament y aquet al pensionar á sos descendents, ab la condició de que 'ls coristas haurían de cantar graciosament en tots los actes oficials á que se 'ls invités, segurament qu' encare

realisaría anualment una economia, ja qu' avuy segons crech, paga 'ls cantants á duro per barba.

Respecte á lo de la pensió, com á cosa particular de las societats, ho crech senzillament irrealisable, si bé reconech la noblesa de la iniciativa. Lo meu comunicant de Reus y 'ls seus amichs, segurament que complirían religiosament lo deber que 's imposessin. Pero crech també que no succehiría lo mateix ab tots los núcleos corals de Catalunya y seria una cosa poch pràctica que la familia Clavé tingués d' anar esperant l'arribada de quotas y pendres lo pesat treball d' atendre reclamacions, escriure cartas y amohinarse per quantitats risibles.

*
**

També hi rebut, la carta d' un fulano *modernista* á la quènta, lo quí s' expressa del tenor següent:

«Y bé... ¿en resúm-qué podría succehir si no 's pogués cantar la música *claveriana*?... Res de particular ó millor dit, molt de bó, puig eixa sería la millor manera de trencar ab la rutina y entrar de plé dintre 'ls motllos nous!..

»¿Y si morissin las societats corals, com vosté profetisa 's perdria algo?... Res tampoch, porque ja es hora de que pleguin aquestas collas de *baladrers* y quedin no mes 'ls que *fan* música séria.»

A n' aquet senyor li diré en pocas paraulas, que quan s' hagi penetrat de lo qu' es y significa la Institució Coral per la classe obrera; quan s' hagi adonat de lo que amaga darrera d' eixa idea magna de unir als fills del treball per medi del cant; quan s' hagi fet càrrech, de que las collas de *baladrers*, fan una gran obra per ells y per la societat... *baladrajant*, allavors torni y parlarèm de la quèstió.

Respecte á lo que diu dels del *motllo nou*, crech en efecte que si la música de 'n Clavé deixés de cantarse, sería una gran ocasió per las nulitats del modernisme, ja que allavors lograrian que se 'ls escoltés, mal fos per pura curiositat. Mes entench també que sería per ells la mes gran desgracia, porque 'l gros públich ne tindria prou ab una sola vegada de sentirlos y ells y 'ls fideus del *motllo nou* tindrian d' anàrsen ab la música á *otra parte*.

*
**

Finalment, un altre comunicant m' exposa la següent quèstió:

«Doném per sentat que, com vosté proposa, l' Ajuntament de Barcelona, compra la propietat per Catalunya de las obras de 'n Clavé per medi d' una pensió ó d' un tant á sa familia.

»Doném també per admés que las societats corals, per ressarcir á l' Ajuntament y á modo de censal, venen obligadas á cantar gratuïtament quan aquell 'ls ho demani.

»¿Y si á pesar de tot, aquestas societats, enllepolidas per lo qu' avants cobravan, s' obstinan en no vo'guer cantar de franch ó s' arronsan quan la corporació municipal demana 'l seu concurs...?»

No crech qu' aixó succehís. Las societats corals no podrian oblidar may que si conservavan lo repertori del mestre sería no més gracias al desprendiment del municipi barceloní.

¡Y que diable!... Si algún día ho oblidavan pitjor per ellas! Perque allavors, l' Ajuntament, en us d' un dret

adquirít al comprar la propietat de las obras, podría exigir á las societats recalitrants, en cástich de son egoisme, que paguessin drets d' execució, baix las penas consignadas en la Lley de propietat intelectual,

Y... considerant ja lo punt suficientment discutit, *¡se levanta la sesión!*

BERTRÁN DE L' OS.

Lletja

AHIR, vaig llegir tos versos
y vaig passar, tot lo día
pensant qui podía ser
aquella ditxosa Rita
que 't pot inspirá, amich meu,
tan hermosas poesías.

Me la figurava reyna,
hermosa, arrogant y altiva
á sos peus, rendits, mil cors
que li brindavan la vida
á cambi de res, d' un mot
d' un somni, d' una caricia.

Mes tart la *veya* pastora
modesta, guapa y senzilla
balant sas gayas cabretas,
sentada, al peu d' una alzina.

L' he *sonmiat*, de tots colors,
l' he vista, de totas midas
y, per mes, qu' he rumiat
recordant las fesomías
de las personas, qu' ab tu
tenen amistat mes íntima,
no he pogut trobar qui es
aquella ditxosa Rita.

Avuy, ballant á l' Eslava
al fi he desxifrat l' enigma.
Entre-mitj de las parellas
que tot ballant s' *adormian*
t' he vist á tu, bon amich,
que ballavas, ¡qui ho diríal
ab una *raspa*, garrella,
bornia, xata y desnerida.

Al passar pe 'l meu costat
he posat pell-de-gallina
al sentir que tu li deyas:
«Que ja está cansada, Rita?»

¡Si l' home que naix poeta
en tot troba poesia!

B. NANI.

DESPULLAS

M' han dit avuy, que has tingut
vintivuit promesos, noya,
pensa que faig vintinou
per si vols tancar la porta.

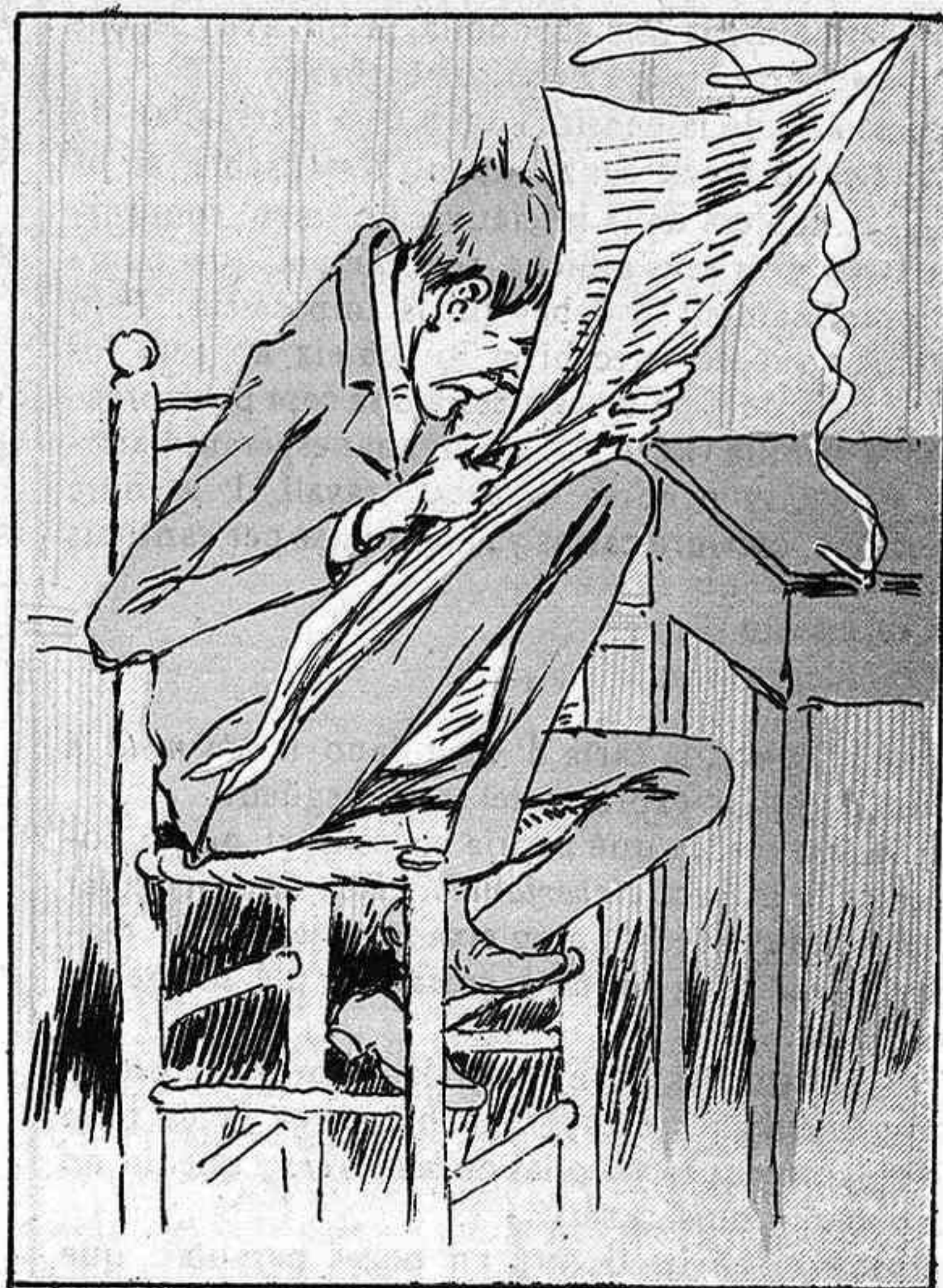
Perque vaig donarte 'l sí
ara 'm vols fer casar, boja;
¿no sabs tu qu' en aquet mon
tots tenim un' hora tonta?

JOSEPH DE VILOASTRE.

LA TOMASA
INO FALLA!

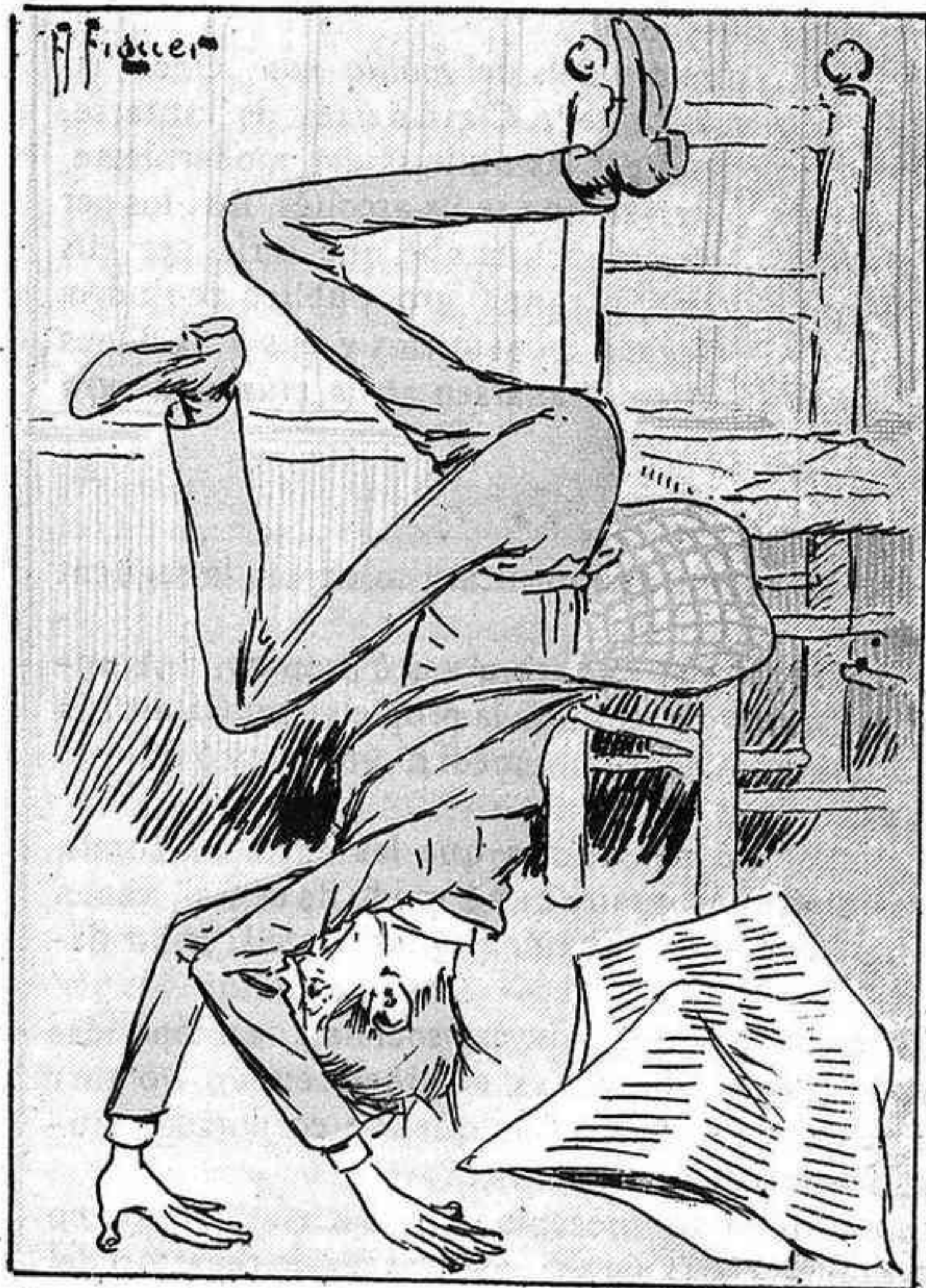
Agafin un subjecte qualsevolga
que tingui bó 'l cervell y estigui sá;
la edició del matí d' un periòdich
li entregan per llegir-la, sens tardá.

Notarán qu' al ser sols á mitj d'ari,
li agafa á tot lo cos un tremolor,
y gira 'ls ulls en blanch, y de son rostre
fuig, depressa, depressa, lo color.

La edició de la tarde, així que surti,
li fan llegir també, sens perdre un mot,
y veurán terminada la lectura
qu' aquell home avants sá, já no hi es tot.

La edició de la nit, després li portan,
y notarán—y 'l fet está probat—
qu' al llegirne no mes mitja columna.
ja está ben llest.. ja es boig, . ¡boig rematall!

MES DE LAS FLORS

— «Pe 'l Maig cada día un raig».
¡Tant de bó que fos així!
Jo veig sequetat per tot
des' que 'm va deixá en Magí.

— Algu 'm tatxa de cap-vert
si vestida aixís me troba,
¡com si l' honor consistís
en posarse molta roba!

Hicas de María hermosas...
¡Trihin, son un pom de rosas!

Per la dida, 's pert la vida

FEYA sis días qu' havia vingut al mon lo meu fill n.º 7; y aixís com per criarse als sis fills anteriors, la Manuelita (la meva senyora) havia tingut dos fonts de llet, pera 'l séptim nos fou precis buscar una dida á corre-cuyta.

Los cinch primers dias los pasarem com varem poguer, gracias á una bona vehina que estava criant y donava al nostre infantó, la llet sobrera.

Pero aixó no podía durar, porque la criatura no anava prou ben aconduhida, y además lo marit de aqueixa dida sense soldada, 's queixava á la seva dona de que 'l seu fill no tenia la racció que li convenia y de que era exposat á una malura, pe 'l seu reyetó 'l que un altre infant posés la seva boca allá ahont ell la posava.

(¡Poca-solta, quin mal se havia d' encomenar lo seu fill, si 'l nostre, tenia una boqueta petonera com una rosa!)

Aixís es, que en vista de que á pesar de haver donat veus, no sortia cap dida qu' acabés d' agradarnos, lo día sisé, vaig revestirme de valor, porque 'l cas ho requería, y vaig anarmen á visitar á una mare de didas.

Lo primer que vaig fer, fou ensenyarli un duro y posarli luego á la má, pera que posántsela al pit, m' atrassés una dida sana y jove y ab bona cantitat d' aliments pe 'l meu fill.

—No parli mes—va dirme desseguida—als *parroquians* decents com vosté, fora un cas de conciencia enganyarlos. A vostè li convé la Roseta...

—No la vull pás per mí; es pe 'l meu fill...

—Es un dir. La Roseta es una xicotassa del Vendrell, casada ab un municipal, roja com un perdigot, guapa com un pom de flors y fresca com una tomaquera. Llet de dos mesos, visurada per sis metjes y per una servidora, que encare que no sigui de la *difficultat*, havia servit en una vaquería avants de casarme, y coneix las llets bonas y las dolentas, mal m' está 'l dirho.

—¡Bravo! ¡Bravo!

—Aixó sí; la Roseta no vol criar fora casa... pero, menos molestias... mentres porti á ensenyarli un cop cada día la criatura, es lo que basta; y si vosté vol véurela mes sovint no la tindrà pas tan lluny. Es una xicota prou franca y amable pera rebre visitas á qualsevol hora del dia y de la nit y tot, si vosté s' hi empenya...

—Lo principal es que la dida 'm convingui...

—Ja s' hi pot tirar de cap...

—No 's fácil que ho probi.

—Es un dir. ¿Qué vol la direcció? Miri: Roig, 80 4.^t - 2.ª. Si vosté no vol cansarse, li truca quatre pichs y repicó y baixará desseguida. Y si no es al pís, no te més que arribarse á la pentinadora de la

cantonada que sabrá donarnhi rahó, y si no la troba á cá la pentinadora, arribis al carrer de Carabassa, 69, primer, que podría ser que fos á veure á una amiga del seu poble, que serveix á un senyor vell.

—A veure, si es servida, tornimho á dir tot aixó, que m' ho apuntaré á la cartera.....

Al cap de dos horas, cómodament sentat á la taula-escritori del senyor vell del carrer de Carabassa, 69, primer, escribía las següentas ratllas á la meva senyora: «Inolvidable Manuelita: Vaig á agafar lo tren, per arribarme á Manresa, en quina població m' han dit que hi ha una dida que pot ser la salvació del nostre fill. No vinch á avisarte personalment, per que m' han dit també que á l' altre tren hi anirá un marqués pera contractarla, y no vull que 'm guanyi per ma. Si aquesta nit no vinch á dormir, no passeu ánsia, porque no vull deixar-la dida fins qu' haurém arreglat lo negoci. Sempre teu. Fidel.»

La Roseta y la seva amiga 's trencavan de riure al sentir las paraulas que jo escribía y qu' anava repetint en veu alta.

¡Qui m' ho havia de dir, quan enrahonava ab la mare de didas, que la Roseta era la cuynera que haviam tingut á casa quan jo estudiava per capellá, y la seva amiga, la Pepeta, l' assessina-plats dels autors dels meus dias.

Un detall: A la Roseta va despatxarla la mare, porque va sorprendrens mentres jo li estava cordant una lliga-cama.

Un altre. A la Pepeta van donarli 'ls quartos, porque una nit que tronava, com qu' era molt poruga, se 'n havia vingut á dormir al meu llit, y la mare que s' havia aixecat per encendre 'l ciri del monument, que diu que preserva dels llamps, va trobarla en lo seu refugi, refugi que la mare va considerar impropí d' una noya recatada.

No es estrany, donchs, qu' al veurem totas dugas xicotas entrar en lo primer pis del n.º. 69, del carrer de Carabassa, corressin á donarme una abraçada.

Al veurens, tots plegats varem treurens deu anys de sobre... y al cap de poch rato jo 'm vaig treure també l' americana y la hermilla, pera estar ab mes comoditat.

Afortunadament l' amo de la Pepeta, havia anat á Manresa per uns quants dias, y no era qüestió de fer cumpliments.

¿Volen ara sapiguer perquè vaig escriure la carta á la Manuelita, veritat?

Senzillament: porque després d' una cosa 'n ve un' altra... porque després d' haver dinat, varem engrescarnos pera anar tots plegats aquella nit al teatro, y era precis donar una excusa á casa.

La Roseta, per la seva part, va anar á dir al seu marit, qu' aquella nit no la esperés porque aniria á cuydar á la seva amiga Pepeta, qu' estava malalta de gravetat.

Lo pastel, com veuhen, estava preparat ab certa desenvoltura.

Pero ¡vet' aquí, que quan estavam fent mes tabo-

ja, recordant temps mes felissos, vam sentir trucar á la porta!

—¿Qui será? ¿Qui deurá ser?

La Roseta va obrir la reixeta de la porta, preguntant á qui demanavan.

—¡Som los de las cédulas—contestaren.

La Roseta no va obrir la porta, y vingué corrents allá ahont nos trobavam ab la Pepeta.

—¿Qué passa? —li preguntarem al véurela tan esverada.

—¿Que 'ls qu' han trucat son los de las cédulas y van acompanyats del meu marit?

—¡Bona l' hem fetal —vaig exclamar jo —Y precisament li has dit que la Pepeta está malalta.

—Aixó ray; com que no la coneix...

—¡Bravo! Donchs així, no hi ha mes que amagar-nos tu y jo, y que la Pepeta vagi á obrir...

D' aquet modo va efectuar-se; pero vetaquí, que 'ls de las cédulas venian per embargar algun moble, perque á la qüenta l' amo de la Pepeta havia prés cédula de classe mes baixa de la que li corresponia, y s' havia negat á treuren de nova.

Y vetaquí, que precisament van enamorar-se del armari, dintre del qual nos haviam amagat la Roseta y jo, lo qual obriren, sense fer cas de las protestas de la Pepeta, que s' hí oposava ab totas sas forsas.

La escena qu' allavors va desarrollarse fou terrible.

En *Sánchez*, va agafarme pe 'l coll y á totas pasadas volia degollarme ab lo sabre, dihent que la seva dona era una coloma sense fel y que jo era l' únich causant de la perdició d' ella.

Jo prou volia esplicarme, pero ¡cal qui parla si dos mans de ferro t' apretan lo ganyot.

La Roseta va caure en basca y la Pepeta va posarse á cridar «socorro».

Quan lo municipal va haver deixat lo meu cos fet una llástima, vaig sentir una veu que cridava: ¡Ara entro jo!

Aixeco 'ls meus ulls de moribundo, y veig al meu sogre, que estava empleat á las cédulas, arbolant un garrot.

No vaig veure ni sentir res mes... vaig desmayarme.

Al día següent vaig saber que m' havian portat á casa en una camilla, que tenia una cama trencada y que la dona volia demanar lo divorci.

Ja fá un mes que visch sol. A la Curia van declararme culpable.

Y si no porto crossas, es perque no vull, perque haig de caminar fent saltiróns...

¡Tot per una didal!

Si no vaig perdre la vida, s' en hi va anar d' un gruix de duro.

A. GUASCH TOMBAS.

RIMAS

Com vols, dona, que t' olvidi
si 'l día que 't vaig coneixe
instantáneament grabada
vas quedar dintre ma pensa?
Tráctam de boig si 't plau ferho
y t' ho dicta la conciencia,
pro no 'm neguis lo saludo
y 'l mirar dels teus ulls negres,
puig lo día que aixó fassis
sé que 'm moriré de pena.

Si may renyím, 't suplico
no cremis las meas cartas,
puig hi ha paraulas escritas
que 'l foch may podrá horrarlas.

Quan dins de ma fosca arcoba
en daurats somnis 't veig
y boig d' amor 't contemplo
sentada molt aprop meu,
en aquells moments la vida
es per mí un verdader cel.
Pro vé 'l despertá, y 'm trobo
qu' es sols un somni cruel
de ma boja fantasia,
y al cáurem l' ánima als peus
ma existencia maleheixo
y 'l mon 'm sembla l' infern.

FRANCESCH COMAS

RETALL

Desde 'l día que 't vaig veure
que no paro de plorar
perque tu y la teva mare
tres duros me vau robar.

MIQUELÓ MASQUET RASCLÉ.

Litografia Barcelonesa

S.^a Ramon, 6
BARCELONA

LA TOMASA FIRMAS ESPECIALES

Per J. LLOPART

ARTILLERIA

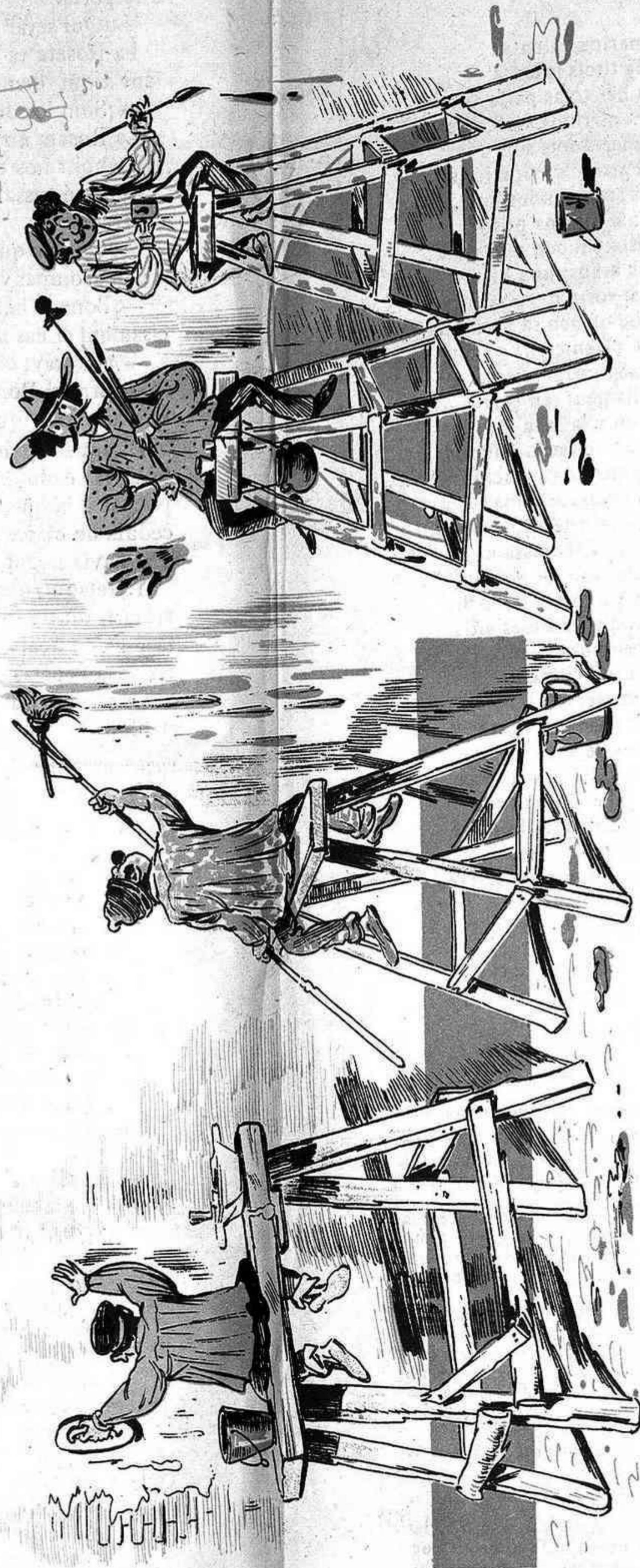
L' hermano Bolillas.

L' hermano Floroncó.

En Pau Claveguera.

Il Rigoletto di Ilauna.

CABALLERIA

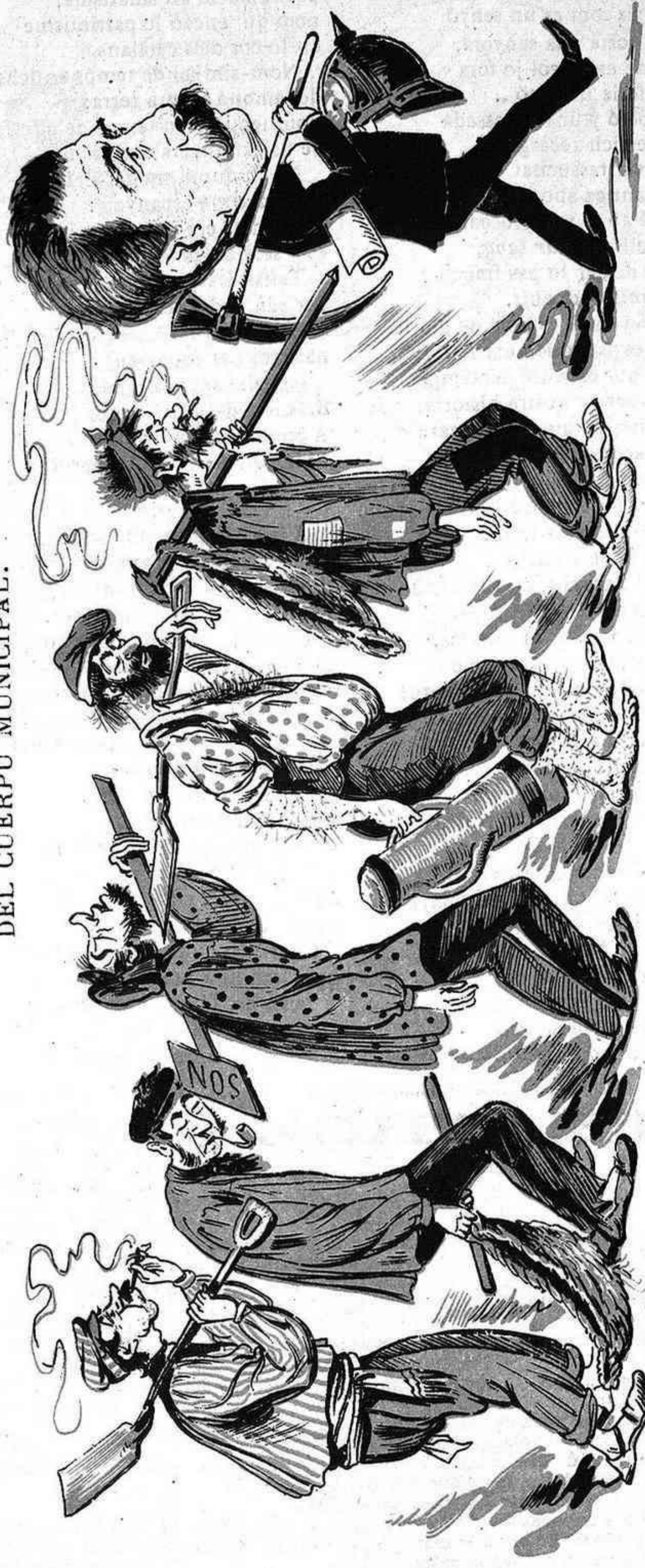
Lo Pela-gavetas.

Lo Salta-caballs.

El Tixianu,

En Floreyos.

MARCIAL ENGINYERS D' AIRE MARISCAL DEL CUERPU MUNICIPAL.

L' Os Bertrán.

En Carcanada.

En Vuyt horas.

L' Esbotza-càtres.

Lo Cansat

Lo Sargento Matafochs.

EL HERÓICHA CAPITÁ DEL «MONSERRAT»

Si aixís com es un senyó
sigués vosté una senyora,
lo primé espanyol jo fora
que li faria un petó ..

Un petó y una abressada
y un pessich recargolat,
per' haver ressucitat
nostra antiga anomenada.

Vosté ab lo seu procedir
espanyolíssim *pur sang*,
torna á deixar lo pas franch
al *hispanisme* d' ahir.

Son fet que l' ompla de gloria
perqu' es patriótic exemple,
'ns diu qu' es vosté del temple
dels héroes de nostra historia.

Dels héroes que per la mare
—sa mare-patria—no veyan
may perills. . . Y donchs, què 's cre-
¡Encare 'n quedan, encare! (yan

La seva astucia tremenda
burlant la persecució
d' aquells porchs, es una acció
digna en tot de la llegenda.

Sense bombos, ni reclams,
aquells viatjes que vá ferne
semblan dels que 'n Julio Verne
'ns pinta, senyor Deschamps.

Desafiant á la sort,
ha obtingut, es cosa certa,
la victoria mes complerta
contra 'ls bárbaros del Nort,

Com á fill de la Corunya,
sa heroicitat no m' estranya.
Lo seu nom honra á la Espanya
y 'l seu barco á Catalunya.

Perque 'l barco qu' ha lograt
salvar tant y tant d' obstacle,
ostenta—com per miracle—
lo títul de «*Montserrat*»

Nom qu' aquí, petits y grans,

pronunciém ab fanatisme;
nom qu' encén lo patriotisme
en lo cor dels catalans.

Nom-símbol de temps antichs,
del amor á nostra terra;
nom temible en temps de guerra
pe 'ls extrangers enemichs.

No 'n dupui, modern atlant
de la marina espanyola:
lo nom d' eix vapor que vola
es y será un talismán.

Talismán que no té preu
per son poder sobrehumá...

Ja pot solcar l' Occéa;
navegui per tot arréu;

segueixi sent lo capdill
defensor del patri honor...

A bordo del seu vapor
«*Monserrat*» no hi ha perill.

*
**

A la qüenta aquells cotxinos
de la terra de 'n Sampson
devían creures que son
com ells, 'ls nostres marinos.

Com ells, que son bons no mes
que per mar, fé 'l *trinxerayre*;
y en terra, no poch, ni gayre,
descriure esses pe 'ls carrés.

Com ells, que ab tota la flemma
trepitjan 'ls indecents!
lo tan sagrat *dret de gents*
usant vil estratagema.

Com ells, que 'n diuhen pericia
habilitat, diplomacia,
de la perversa eficacia
del robo, de la injusticia.

Com ells, en fi, ¡gent rastrelat
que, trahint á nostra Espanya,
's valen per fé una hassanya (!)
de nostra propia bandera.

¡Cobarts, si, mes que cobarts!

Nostra marina valenta
y honrada títols ostenta
de gloria per totas parts.

Nostres marinos mercants
y 'ls de guerra tots son uns,
quan la Patria 'ls crida junts
en tots 'ls suprens instants.

Consti: la marina nostra
tè una llista enloch més vista
de marins braus; una llista
d' ilustres: vosté n' es mostra.

Ja sè que ofench sa modestia,
capitá del «*Monserrat*.»

Vull deixalshi aquí afirmat
á n' aquella gent tan bestia

qu' ab tot y la seva inquina
sa ambició y los seus milións,
¡no! no admet comparacions
la seva ab nostra marina;

que 's podrán fer ¡jo 't retochl
tants crucers y acorassats
que vulguin; pro, de soldats,
de marins, no 'n fan enloch.

Acabém: qu' está mes alt
nostre pabelló que 'l seu,
no es pas á judici meu;
es opinió universal.

Y ara, d' ensá que vosté
lo pabelló passejá
per entre ells, no 's pot negá
que 'l seu pabelló no es ré.

Tant es aixís, que, burlant
sas insígnias y bandera,
vá dí 'ls:—Venime al darrera
ab un flaviol sonant.

*
**

Brau capitá: Com de casa,
puig la franquesa 'ns abona,
li doném la enhorabona
tots 'ls *noys de LA TOMASA*.

PEPET DEL CARRIL.

TEATROS

LÍRICH

Com anunciarem en nostra revista passada, la companyia Tubau feu sa entrada ab lo drama *Magda* donant una vegada mes proba de sas notables condicions artísticas é interpretant sa directora la protagonista de una manera acabada.

Pera primer estreno dels que porta en cartera, tocá 'l torn á *La tia de Carlos*, arreglo fet segóns noticias pe 'l Sr. Palencia y á judici nostre ni 'l felicitem per la elecció de la obra ni tampoch per sa tasca.

La tia de Carlos, perteneix al género nomenat á Fransa *vaudeville*, pero d' aquesta classe de obras n' hi há que están carregadas de gracia y fan riure per sos acudits espontanis y n' hi há que fan riure per sas xavacanadas y en aquesta especie hi entra la obra esmentada.

Ni un sol xiste trobarem natural y acertat y respecte al rengló de bestiesas n' hi há la mar, y si per mostra basta un botó, allá va un del segón acte:

Se prepara un obsequi pera los concurrents, y al abocarse la llet, impensadament s' aboca dintre un sombrero

de copa que per casualitat son duenyo s' havia *descuydat* á la taula; donchs, al veure la equivocació, se torna á abocar la llet á la cafetera y aixó qu' es una so'emne porqueria... fa riure molt.

Al estreno esmentat ha seguit lo saynete del Sr. Palencia titulat *Comediantes y toreros, ó la Vicaría*, que no té altra importancia que presentarse ab notoria propietat lo conegut quadro ab dit sobre-nom del immortal pintor reusenç M. Fortuny.

Pera dar lloch á dita escena, lo Sr. Palencia, hi ha colocat varios diálechs entre lo célebre pintor Goya y 'l no menos notable literat Moratin, donant á compendre que 'l primer era un ambiciós y 'l segón un envejós; puig no podia sufrir las glorias de ningú y tot lo que escribia fos qui fos trobava que eran bestiesas y xavacanadas, desitjant pera lo teatro sols sas inmillorables obras.

Creym que á reviuero ditas ce ebritats demandarian al Sr. Palencia per lo... favor que 'ls fá.

NOVETATS

Brillantment ha inaugurat la temporada d' estiu, la eminent actriu Sra. Guerrero, ja que á lo favorecut per la escullida concurrencia que hi assisteix, deu anyadirshi la perfecta execució qu' obtenen las obras.

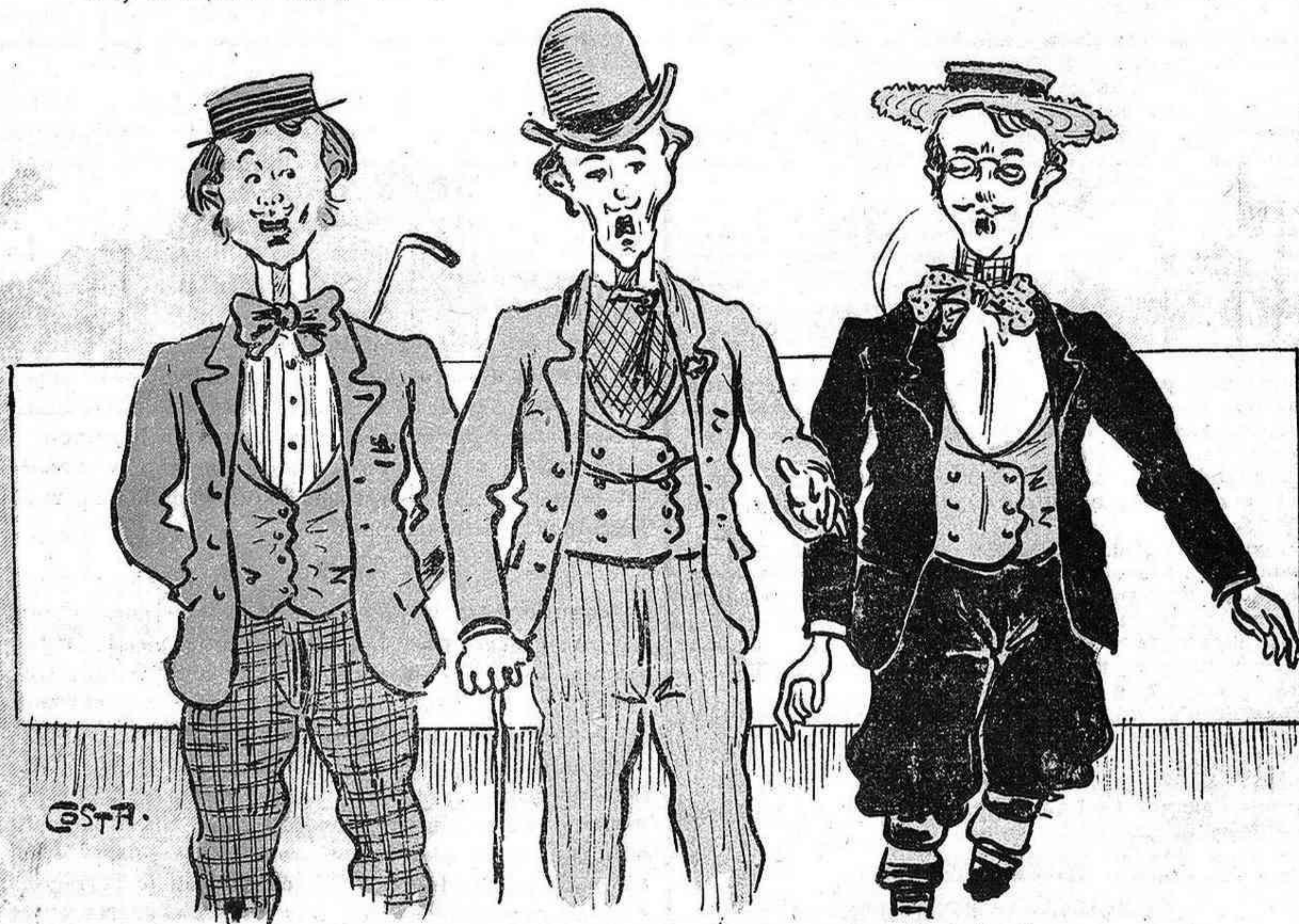
Las obras fins ara representadas han sigut *El vergonzoso*

IMALEHIDA GUERRAI

—Mamá, desde que ha comensat aquesta ditxosa guerra, los joves passen sense mirarme. Tots llegeixen lo diari.

— ¡Lo mateix que 'l teu pare! Ara, quan nos fiquem al llít, no té ni una paraula de carinyo per' mi, y s' está dos horas llegint los telegramas y accionant com un boig! Quan jo era jove, no li llegia may lo diári al llít, y aixó que bé n' hi havia de guerras!...

—Som tres joves elegants, molt guapos y distingits, que 'ns empipa molt la guerra que 's fá ab los Estats-Units.

Perque si ara ja ab las donas que 'ns volen, no 'ns enteném, ab las viudas dels guerreros donar l' abast no podrém.

GSTA.

en palacio y *Entre bobos anda el juego*, de nostres poetas clàssichs y *El tanto por ciento*, *Mariana* y *La duda*, de Aya-la y Echegaray, respectivament.

Inutil creyém manifestar que en totas ellas la sobre dita actriu hi ha ratllat à gran altura, aixis com també la Sra. Guillén y los Srs. Díaz de Mendoza, Giménez, Carsi y Cirera.

La duda, obra desconeguda pera nosaltres, ha sigut lo primer estreno de la temporada. Sense pretendre manifestar que es una equivocació del colós Echegaray, puig aquet célebre escriptor hasta equivocantse es gran per sos conceptes y pulcritut en lo llenguatge, trobém que no es dita obra de las que li darán mes fama per compendres ha sigut escrita ab lo peu forsat de lluhirshi la eminent actriu Sra. Guerrero y dit está que per lo tant sa exposició ha de resultar un xich forssada ja que tot lo pés de la obra basa en ella sola.

Si la labor del Sr. Echegaray no es extraordinaria, ho resulta la execució que li dona D.ª Maria ja que en dita obra s'ha colocat à una altura imponderable, logrant lo galó de verdadera eminencia.

Per ahir estava anunciat lo drama de Guimerá *El padre Juanico*, que siguié l'èxit de la temporada en lo teatro Espanyol de la Cort.

CATALUNYA

Molt festejada 's vegé la Sra. Garcia en la funció de son benefici y lo cas no era per menos, ja que la gracia que posseheix pera 'l cant flamench es molt poch comú, com ne dongué probas al cantar lo *zapateado* de *Cadiz* y la cansó de la *bata* en la sarsuela *El lucero del alba*.

Per ahir estava anunciat lo benefici de la simpática tiple Srta. Fernández, la que per las moltas simpatias que té logradas tant per son talent com per sa modestia, creyém se degué veure sumament concorregut.

En la próxima setmana acaba aquesta companyia los compromisos; per lo tant, toca à son fi la temporada de sarsuela.

'S creu que durant l'estiu, aquet teatro quedarà tancat.

GRAN-VIA

Tóquila, Sr. Güell! Ab la perfecta execució que 'ls artistes de sa companyia donan à *La viejecita*, y la notable esplendides de vosté en presentar la obra à la altura de un teatro de primer ordre, ha fet que la popular obra de Echegaray y Caballero hagi resultat ser un èxit de primera y sigui precursor d'una *vinya* inagotable pera la taquilla, y per lo tant, per las arcas de la Empresa.

Dels artistes no cal mencionar ni distingir à ningú; tots hi están acertats, logrant per dit motiu, una execució primorosa y envejable.

Respecte à altras obras representadas últimament, ó siga *La Tempestad* y *La Marsellesa*, creyém que *peor es meneallo*. No está la companyia d'aquet teatro ab condicions pera 'l género *gran* de la sarsuela, ab tot y 'ls reforos que hi ha intercalat.

EDEN-CONCERT

La setmana passada 's despedí la graciosa artista italiana Nella Martini que tantas simpatias s'havía captat entre 'ls concurrents à aquest estabiment; se li feu una verdadera ovació. A *rivederci*

La aplaudida companyia de sarsuela ha estrenat últimament «*La revista*», ben presentada, ben ensajada y ben dirigida.

En conjunt é individua'ment, com de costum, tots 'ls artistes s'hi lluheixen, distingintse las senyoras Molgosa (que fá una Pura preciosissima y canta 'l *Pajarito* admirablement) y Pinós (que fá una *Casta* irreprotxable).

Lo Director de la Companyia senyor Codina, (artista predilecte d'aquet públich) fá un jardiner acabadíssim; un *ché* que... n: que fos autèntich

Es digne d'elogi a Empresa y la Direcció d'aquet teatro per la varietat que dona à las funcions de sarsuela; que dit siga de pas, no s'havía vist en cap temporada un quadro de sarsueleros tan complet.

Ascolti, senyor Codina: ¿Per qué no posa en escena *Las bravias*?

NOVETATS

CONCERTS D' EUTERPE

Dilluns próxim, festivitat de Pasqua, y baix la acertada direcció del inteligent mestre D. Cèstí Sadurní, tindrà

lloch lo concert inaugural de la present temporada. Ab tot y la situació crítica que atravessa 'l país, dit mestre té en projecte notables composicions à fi de que la obra del immortal Clavé vagi revivint.

En dit concert, además de la *Invocación á Euterpe*, pessa imprescindible tractantse de l'apertura de concerts, se cantarán un coro militar titulat: *Honra á los bravos*, que ab tot y ser de Clavé, es poch menos que desconegut, ja que desde la vinguda de las tropas vencedoras de la guerra ab lo marroch, — que 's quan s'estrená,—apenas se n'ha dat cap mes audició.

Además hi figuran *La brema* y *Gloria á España*, del esmentat compositor; *Tirant l'art*, *A la musa catalana* y *Catalunya*, de Goula (pare), Ribera (C.) y Martínez Imbert, respectivament, y com à pessos sinfónicas *La cordobesa*, *March*, *Zoraida* (estreno) y *Taormine*, de Porcell, Auber, Orense y Ribera, respectivament.

Ab tan escullit y patriótic programa, ja que las mes de las pessos son de caracter bélich, es d'esperar que 'l concert inaugural del any 1898 se veurá sumament favorecut.

UN CÓMICH RETIRAT.

Campanadas

Galantment invitats pe 'l senyor arcalde d'aquesta ciutat, visitarem lo dissapte últim la Fira-concurs agrícola, junt ab varis companys de la premsa barcelonina, y representants de la de Madrid, atentament guiats per lo Secretari general de dit certamen, nostre volgut amich l'ilustrat periodista D. Llorens Coria.

L'efecte que la Fira-concurs agrícola nos va produhir, fou molt agradable. La iniciativa del anterior arcalde Sr. Collaso y 'ls esforços del Sr. Coria, han tingut un èxit complet; lo que per molts no havia de revestir cap importancia, ha resultat ser una Exposició útil, important é instructiva.

Las instalaciones, que, entre las moltas notables, cridan mes la atenció, son las següents: la de la Real Granja Escolar d'Avicultura d'Arenys de Mar; la de *Maquinria olearia*, de don Marcelino Salvatella de Tortosa; la dels Srs. Valls, ingeniers constructors; la de la Companyia taps de suro «Corona», la de D. Jaume Foix, de Vendrell, fabricant de vins fins; la de la fàbrica «La Vitícola Catalana» de D. Francesch Casella; la de llet de la Torre del Baró; la de màquines agrícolas é industrials dels successors d'Amador Pfeiffer; la dels fabricants de rom senyors Bacardi; y la de floricultura del Sr. Cortés.

Lo notable èxit lograt ab aquet concurs, aconcella se portin à cap aires certamens de dita índole, quina importancia no pot esser de ningú desconeguda, per tractarse de fomentar l'agricultura, font inagotable de riquesa.

Un aplauso al Sr. Collaso, al actual arcalde, y al Secretari de la Fira-concurs agrícola, à qui 's deu bona part del magnífich resultat obtingut.

✱

Segons una invitació rebuda, la societat coral *Catalunya nova* prepara pera 'l diumenge próxim dia 29 del corrent, à las 9 de la nit, en lo local de la Societat, carrer Amària, 38, 1.er una vetllada literari-musical, baix la direcció del reputat mestre Sr. Morera.

En la part lirica, además del estreno de una cansó catalana de Morera, titulada *La nina encantada*, hi figuran varias composicions de Mendelssohn y Clavé, haventhi eliminat per complet la barcarola à veus solas *Los Pescadors*, pessa que desde 'l célebre certamen de Tarragona, semblava volia imposar en tots quants concerts y vetlladas prengué part dita distingida societat coral.

✱

En varios periódichs locals, hem llegit que la revista setmanal *L'Atlántida* deixarà de sortir temporalment.

Celebrarem qu' ab lo temps que li queda pera sa reaparició, tingui ocasió pera passar comptes y 'ls seus beneficis los pugui remetre al llorejat poeta mossén Cinto Verdguer, tal com va prometre a sa fundació; puig no volém creure que 'ls editors siguin tan poch escrupulosos que 's quedin ab las ganancias.

*

Parlant un «Brusi» de la setmana passada dels experiments efectuats en lo circo de Barnum pera comparar la forsa del elefant ab la del home, diu qu' un elefant petit va desenvolupar una forsa de 5,588 kilógramos, y que pera lograr igual resultat foren necessaris vuytanta dos homes

Y acaba dihent l' esmentat diari: «Muy poco lisonjero es esto para el rey de la creación.»

¡Heretje!

¿Vés qui 'n té la culpa de que l' home no tingui mes forsa!

*

A n'alguns barcos nort-americanos, pera desembarcar en Guantánamo, se 's ocoregué la vil estratagema d' enarbolar bandera espanyola, no logrant enganyar á ningú, porque als porchs se 's coneix ab lo tuf.

A pesar de totas las felonias comesas pe 'ls yankis, las potencias á las que no 'ns hem cansat de dar explicacions de totas menas, segueixen creuhadas de brassos.

Lo que pasa ab las potencias es molt salat: Mentres venhen perillar un sol palm de son territori, intervenen á corre-cuyta per que aixís ho reclaman los sentiments de humanitat; pero en altre cas los té sense cuydado que 'l peix gros se menji al petit. ¡Sempre hi ha la possibilitat d' arreplegar alguna engruna!

Pe 'ls poderossos, no hi ha hagut en totas las ocasions, altre dret que 'l del mes fort. No fa gayre va sancionar aquet dret lord Salisbury, al parlarnos de las nacions moribundas.

Los forts diuhen «A la guerra, com á la guerra» y ho atropellan tot.

Convenient es, donchs, que 'ls que no tenim altra forsa que 'l valor personal, aufeguém los sentiments de noblesa pera combatre la ambició desmesurada d' un poble que 's titula civilisat.

¡A la guerra, com á la guerra!

A una traició; contestarem ab un' altra.

«*Quién roba á un ladrón, ha cien años de perdón*»

Ha de tornarse la pilota als assessins de Cavite.

¡Bona fora que nosaltres presentessim lo pit y 'ls altres nos ferissin per la espatlla!

Pera lluytar ab bandolers, tots los medis son bons.

*

«El Diluvio» que á la quènta té un estómach d' estira y arronsa pera despatxarse al seu gust quan la gorra es grossa, y pera fer escarafalls quan se tracta d' un banquet modest, las empenia l' altre dia contra l' arcalde y 'ls periodistas que dissapte passat esmorzaren en la Vaqueria Suissa del Parch, ab motiu d' haver visitat la Fira-concurs agricola; la que troba deficient, á pesar d' haver assegurat lo contrari tota la premsa d' aquesta ciutat.

Lo mateix diari, á qui seria convenient recomenar las quas de pansa, tronava en igual dia contra l' inglés dels tranvías, fentlo culpable de las desgracias que pogan-ocorre á causa del cambi de la tracció animal per la electrica en los tranvías de la Companyia, quina gerencia está confiada al Sr. Morris.

No preteném mostrarnos partidaris de la tracció eléctrica, pero si hem de dir que si la memoria no 'ns es infiel quan va tenir lloch la gorra grossa, ó siga quan l' inglés va emportarsén al extranger á varios periodistas, entre 'ls quals estava «*El Diluvio*» representat, á fi d' estudiar dita tracció ó á fi de dorar la pildora, lo diari 'n quèstió va trobar superior lo projecte y va clavar l' incenser pe 'ls nassos del gerent de la companyia de tranvías y va desferse en alabansas del nou sistema de tracció.

¿A qué es degut aquet cambi tan extraordinari?

A que «*El Diluvio*» té un pahidor admirable, y necessari-mentjar fort y sovint. Quan va mal nutrit, li agafa sempre 'l mateix mal: una diarrea de gacetillas.

Vegi, senyor Morris si pot estroncarli.

*

Degut á las gestions y simpatias del inteligent soci-gerent de la empresa del Teatro Romea, D. Salvador Mir, pera la temporada de 1888 89, están contractats las primeras actrius Sras. Clemente y Monner y los primers actors Srs. Goula, Cap levila y Santolaria.

Felicitem tant á los artistas com á la Empresa per lo resultat lograt, puig es de creurer que ab tant valiosos elements lo típich teatro catalá tornarà á sos millors temps.

Sabém que además lo Sr. Mir te en preparació l' ajust de nous artístas, á fi de que lo complement sigui digne de sa acertada direcció y de la importancia que mereix lo teatro regional.

SECCIÓ TELEGRÁFICA

¡Bona trompa!

CERVERA, 22, á qualsevol hora.—Ha sigut amidat convenientment lo nas de 'n Sampson, y resulta que té un palm de llargada. Hi ha desitjos d' amidarli las costellas.

¡Lo valor d' un yankee!

CA 'N PISTRAUS, 22, (sense hora).—Hi tingut lo valor de deixarme amidar lo nas, per un de Cervera. Vaig en busca de la esquadra-fantasma, y m' hi jugo las orelles de tots los porchs dels E. U. que la derrotaré. ¡Ea Dewey es un ximple! ¡Gran mal va fersen de destruir quatre barquetas de pescar.—Sampson.

¡Borratxos!

CA 'N TAPS, 22, á $\frac{3}{4}$ de 15.—Preparo un' altra victoria. No envieu mes municions de guerra; remeteume á tota pressa uns quants cargaments de rom. ¡Tenim molta set! En Sampson es un mussol. Enjegueulo á dida. - Dewey.

Acte inaudit

HABANA, 22.—Han passat tres creuhers nort-americanos ab bandera espanyola; pero la tripulació ha ensenyat la qua...

Pera lo que puga succehir tinch las xeringas preparadas. Recados á n' en Moret y á la ánima que l' aguanta.—Blanch.

Un peix que 's porta l' oli

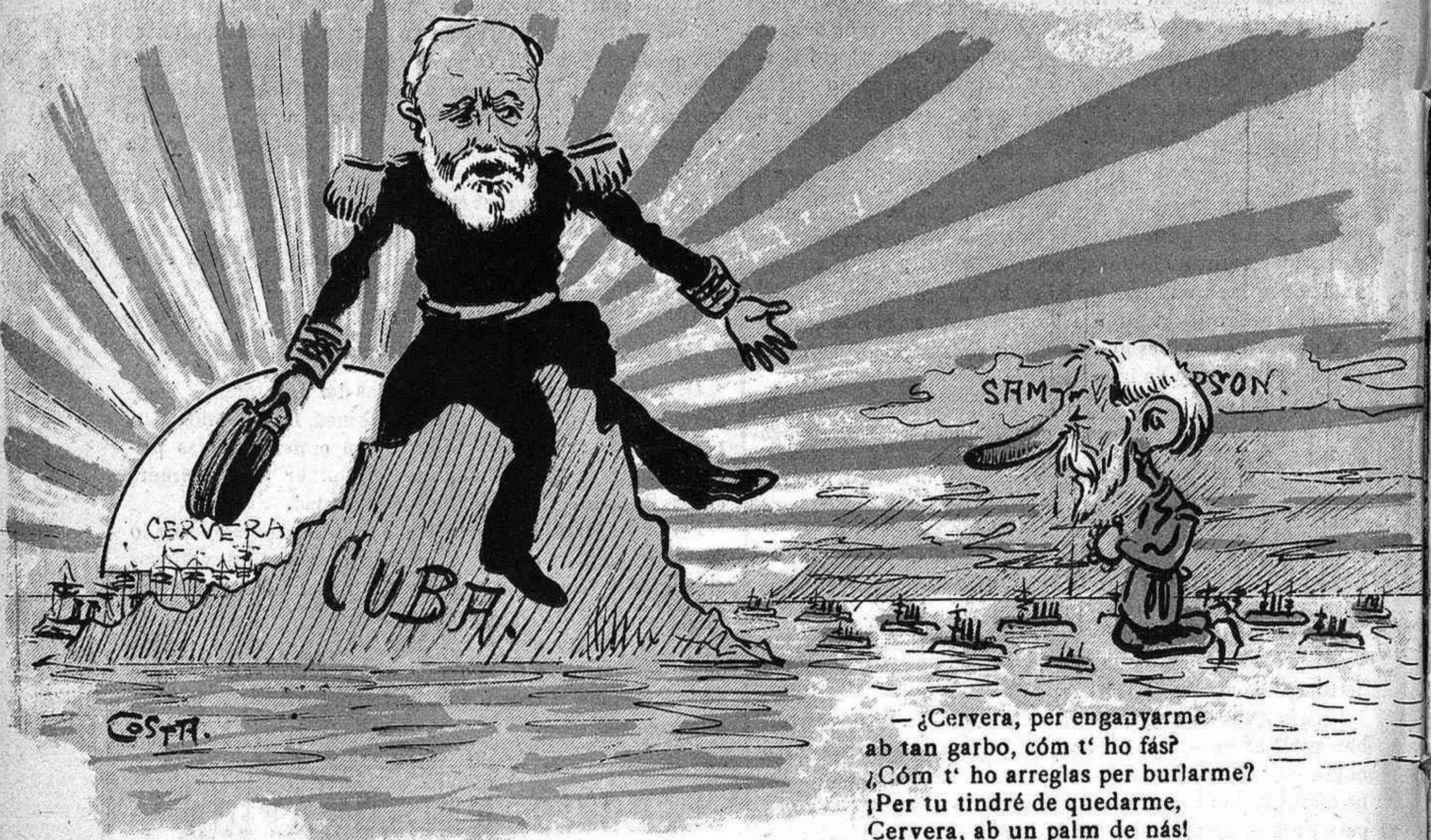
LONDRES, 24.—La aliansa ab los Estats Pudrits s' imposa. Convé que 'ls altres nos treguin las castanyas del foch, ja que terim bonas dents pera menjárnoslas.—Chamberlain.

LITOGRAFIA BARCELONESA

— de Ramón Estany —

6, Sant Ramón, 6. — BARCELONA

QUAN L' UN HI VA...

— ¿Cervera, per enganyarme
ab tan garbo, cóm t' ho fas?
¿Cóm t' ho arreglas per burlarme?
¡Per tu tindrè de quedarme,
Cervera, ab un palm de nás!

SECCIO DE TRENCA - CLOSCAS

XARADA

Animal n' es la primera,
nom de dona la segona,
riu d' Espanya la tercera
y un ofici 'l total dona.

R. CAMPINS.

ANÀGRAMA

La noya de Pau Total,
que té trent' anys a la vora,
passa las horas del dia
buscant un tot y no 'l troba.

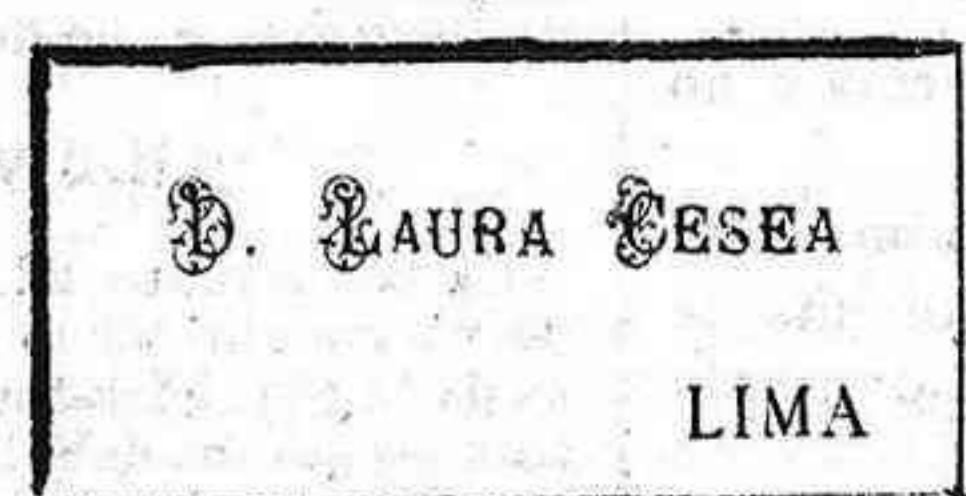
JOSEPH SERRA

GEROGLÍFICH

X
R A T
I
L A
V I
A

ANGEL DE SUCRA.

TARJETA

Formar ab las anteriors lletres, de-
gudament combinadas, lo titul d' un
aplaudid drama catalá.

R. G. G.

SOLUCIONS

À LO INSERTAT EN LO NÚMERO 500

Xarada.—Ma—ne—la.

Trenca-caps.—Alella, Calaf, Olot, Sa-
rrià; Ni.

Anàgrama.—Paula—Palau.

Panera numérica.—Carlets.

Logogrifo numèrich.—Menjador.

Acròstich.—I r E n e

J U l i a n a

F a u s t a

C a R m e

A n t O n i a

A g u S t i n a

S I l a

C a r o l N a

I s A b e l

Geroglífich.—Per tortells los pastissés.

NO 'S POT
DIR BLAT...

—Jo que 'l capdell fet ja 'm veyá,
potser se m' embullará!...
Espero la teva ajuda.
—¡Tinch la xeringa á adobá!